* * *

Весна іде! В повітрі молодому
Далекий крик мандрівних журавлів
Вже розітнувсь: ключем вони додому
У рідний край летять з чужих країв.
Весна іде! Веснянки задзвеніли,
Лунає спів по луках і гаях —
Мов устають нові могутні сили
В людських серцях, придавлених серцях.
І в грудях знов солодкії бажання,
І в грудях знов устали поривання,
І встала знов надія молода.
О, весно, йди! всі ждуть тебе, кохана:
І небо жде, і жде весна приспана,
І ліс, і степ, і скована вода.

* * *

Весна прийшла! Гаї зазеленіли,
І перший квіт, квіт весняний процвів,
І одинцем самотнім на могилі
Цар степовий, орел могутній, сів.
І скрізь живе повіяло дихання,
І скрізь життя устало молоде,-
Се час квіток, і співів, і кохання,
Як бог ясний, сіяючи іде.
Його навкруг усяке серце чує,
І кожен квіт квіт другий поцілує,

.* * *

І кожен лист до листу прихилився
Іди у гай! Життя такої сили
Не стрінеш ти ніде: іди у гай!

Співці-пташки туди вже прилетіли —
Навчись у їх, навчися і кохай!
Іди у гай! Там не самі вже квіти,
І не самі пташки тепер снують,
І не самі веселі й вільні діти
З квіток рясні вінки собі плетуть —
Ні, там тепер зливаються з устами
Уста палкі і, сплівшися руками,
Там пари йдуть серед рясних кущів.
І я іду у нетрю у густую
І звідусіль гучноголосий чую
Природи спів, новий веселий спів.

* * *

Вона співа, що згинули морози,
Що сонце вже засяло в небесах,
Щоб висушить усі блискучі сльози,
Що ще тремтять на травах і квітках.
Воно зійшло і сльози розтопило,
І в мене теж немає сліз гірких,
Бо сонце й їх ласкаво обсушило,
І перед їм у серці біль затих.
І про одно я сонце ще благаю:
Ой, обсуши ти сльози всі до краю
Усім смутним на всій землі смутній:
Щоб піднялись затоптанії сили
І щоб весні всі душу відчинили,
Життям новим щоб жить могли у їй!
* * *
Вже в далині високій сяють зорі,
Густий туман над озером повис,
І спить земля, і води сплять прозорі,
І тихо спить густий зелений ліс.
Десь на селі далеко пісня ллється,

То голосніш, то затиха вона...
Із стін душних на волю серце рветься
Туди, де ніч панує запашна.
О, я піду, бо не піти несила,
Бо і мені ніч зорі засвітила,
Бо і мені сприя весна моя.
Скоріш туди! Як вільно дишуть груди,
Який простір обняв мене зусюди,
Як пахне скрізь і місяць як сія!
* * *
Рясний садок і затишний я знаю
І знаю там ще вишню я одну —
Було не раз, турботний, дожидаю
Я в той садок її, мою весну.
Але ж тепер чому її немає?
Чом вишня та стоїть в самотині
І так, як перш, до мене не схиляє
Гілки свої квітущі й запашні?
Я жду її,— і в тиші одинокій
Хвилини йдуть, неначе довгі роки,
Ще треба ждать, а серце ж то не ждеї
Хвилина... дві... і — ось уже я чую
Крізь тишу ту безгучную, німую
Мов шелест там, немовби хтось іде.
* * *
Вона! вона! я бачу — між кущами
Рукав уже з сорочки забілів;
Ще мить одна — тремтячими руками
Я стан її дівочий обхопив.
Ще мить одна — злилися ми устами...
Вона прийшла, прийшла уже вона,
Найкращий квіт між пишними квітками.
Що нам дає багатая весна.
Гей, нахили свої ти, вишне, віти!
Нехай тепер ніхто, ніхто на світі

Не бачить, як я щастя повну п'ю!
Нехай ніхто — ні зорі, ані люди —
Не відає, як пригорнув на груди
До себе я кохануюмою!
* * *
Я ніч не спав,— заснуть не мав я сили,
І бачив я, як зорі весняні
В досвітній час і мерхли, і біліли,
І потім всі погасли в далині.
І як туман хвилястими клубками
І воду скрізь, і землю повивав,
І світ увесь з землею й з небесами,
Здавалося, в тумані потопав.
Тумані туман! на сході не ясніло...
Невже й тебе, одвічнеє світило,
Він погасив, і смерть все обняла?
Але ще мить — і промінь рве завісу,
Дощ золотий линув на все з-за лісу:
То сонце йде, бог світу і тепла!
* * *
Скоріш! Скоріш! од сірого туману
Самі шматки зосталися — ще мить
І сонце ось, віта свою кохану
І всю її промінням золотить.
Горить! пала!.. Блискучою стягою
Старий Дніпро серед степів прославсь;
Киваючи рясною головою,
Зелений ліс до сонця засміявсь.
І все живе. Дзвенять в повітрі згуки,
Дзвенять гаї, дзвенять степи і луки,
І світ увесь, здається, задзвенів.
Чого ще ждать? Скоріш, мерщій у поле,
Мерщій у степ! Я вп'юсь тобою, воле,
Серед моїх незміряних степів!
* * *

Лежали скрізь замети сніговії,
Давили все, загинуло життя,
І не було, здавалося, надії
На кращих днів квітущих вороття.
Тоді весна крилом своїм махнула,-
І полилось і світло, і тепло,
І знов життя земля в собі почула,
І все навкруг засяло й зацвіло.
І степ старий,— і гордий, і багатий,-
Убрався скрізь в ясно-зелені шати,-
На їх з квіток процвітані лиштви.
Ожив, дихнув, і запашне дихання
Послав лісам, горам на привітання,
І світ почув: воскресни і живи!
* * *
І світ воскрес! І, працівник великий,
Устав орач і плуг важкий підняв.
Де був колись пустир одвічно-дикий,-
Він борозну найпершу проорав.
І цілини великі скиби чорні
Лягли в степу. Насіння золоте
Впаде на їх,— на ниві неозорній
Хліб дорогий, налившися, зросте.
Нехай росте, пиша на нашім полі!
Колись і ти, сівачу правди й волі,
На рідний степ повинен ще прийти.
Чи прийдеш ти? Лежить земля без діла,
Країна вся неначе заніміла —
Чому ж не йдеш? Чому загаявсь ти?
* * *
В степу рвачкий на волі вітер віє,
По світу він гуляє, де схотів,
І бачить: скрізь недоля горе сіє,
І повен світ нещастів і жалів.
О, вітре мій! Тобі нема припини

І можеш ти до бога долинуть,-
Скажи, коли нам ждать тії хвилини,
Що доля всім дасть широко дихнуть?
Ти, може, чув?.. Терпіти вже несила,
І мука всім серця давно стомила,
І вже снаги нема її знести —
Давно вже час!.. Вже серце знемагає...
Дмухнув рвачкий — і вже його немає,
Одмову теж — шукай у полі ти!
* * *
Та де вона? Невже її й не мати?
А вітер знов неначе повійнув —
"Гей-гей, воли, не гайтеся орати!"
Далекий згук за вітром долинув.
Це там орач оре велику ниву
Серед твердих незайманих степів
І заклика на працю нелініву —
Я в тих словах одмову зрозумів.
Так, се вона, відмова на питання!
Зникають геть зневіра та вагання,
Що душу всю вже змучили украй.
Одмова тут — і проста й зрозуміла:
Працюй, борись, аж поки буде сила,
І всіх людей до праці закликай!
1888